მანანა ელბაქიძე

მწვანე ნარგავების ხარისხობრივ შეფასებაზე დასკვნის გამცემი
უფლებამოსილი ფიზიკური პირი/ექსპერტი

მწვანე ნარგავების ხარისხობრივი შეფასების საექსპერტო დასკვნა №335

ქ. თბილისი 09.10.2021

ობიექტის მისამართი: ქ. თბილისი, ბიჭვინთის III ჩიხი, №13

ობიექტის საკადასტრო კოდი: 01.11.04.005.194

ობიექტის მესაკუთრე: შპს „სოლუმ დეველოპმენტი“

საფუძველი: დამკვეთის მომართვა ობიექტზე არსებული მწვანე ნარგავების ხარისხობრივი შეფასების თაობაზე.

შეფასებული მწვანე ნარგავების რაოდენობა: 25

კვლევის ჩატარების მეთოდი: ვიზუალური და ტაქსონომეტრიული გაზომვები.

საკვლევი ობიექტის ფართობი: 3869 მ².

რელიეფი: ვაკე

საექსპერტო დასკვნას თან ახლავს **არსებული სიტუაციური ფოტოსურათები.**

#	მცენარის ქართული და ლათინური სახელწოდებები	სასიცო-ცხლო ფორმა	დიამეტრი ფესვის ყელიდან 10 სმ სიმაღლე-ზე (სმ)	სიმაღლე მ H	მცენარის ზოგადი მდგომარეობა	შენიშვნა
1.	მარადმწვანე კვიპაროსი, ფ.ფორიზონტალური Cupressus sempervirens f.horizontalis	ხე	56	19	ჯანსაღი	გადარგვას არ ექვემდებარება
2.	მარადმწვანე კვიპაროსი, ფ.ფორიზონტალური Cupressus sempervirens f.horizontalis	ხე	54	21	ჯანსაღი	გადარგვას არ ექვემდებარება
3.	მარადმწვანე კვიპაროსი, ფ.ფორიზონტალური Cupressus sempervirens f.horizontalis	ხე	41	19	ჯანსაღი	გადარგვას არ ექვემდებარება
4.	მარადმწვანე კვიპაროსი, ფ.ფორიზონტალური Cupressus sempervirens f.horizontalis	ხე	53	20	ჯანსაღი	გადარგვას არ ექვემდებარება

პ/ნ 01019021760. მისამართი: თბილისი, მუხიანი, I-V-V-93; mob.: 599 739 834; e-mail: manana.elbakidze@gmail.com

5.	მარადმწვანე კვიპაროსი, ფ.პირამიდული Cupressus sempervirens f.pyramidalis	ხე	61	21	ჯანსაღი	გადარგვას არ ექვემდებარება
6.	მაკლურა Maclura pomifera	ხე	15	5	ჯანსაღი	დასაშვებია გადარგვა
7.	კაკლის ხე Juglans regia	ხე	40	11	ჯანსაღი	გადარგვას არ ექვემდებარება
8.	კაკლის ხე Juglans regia	ხე	38	9	ჯანსაღი	გადარგვას არ ექვემდებარება
9.	ალუბალი Prunus vulgaris	ხე	18	6	ჯანსაღი	დასაშვებია გადარგვა ან მოჭრა
10.	ალუბალი Prunus vulgaris	ხე	17	6	ჯანსაღი	დასაშვებია გადარგვა ან მოჭრა
11.	ასკილი Rosa canina	ბუჩქი	1-2	1,7	ჯანსაღი, მრავალღეროიანი, ჯგუფი	დასაშვებია გადარგვა ან მოჭრა
12.	სამეკალა გლედიჩია Gleditsia triacanthos	ხე	5	3	ჯანსაღი, ჯგუფი (თვითნათესი)	დასაშვებია გადარგვა
13.	ასკილი Rosa canina	ბუჩქი	1-2,5	2,5	ჯანსაღი, მრავალღეროიანი, ჯგუფი	დასაშვებია გადარგვა ან მოჭრა
14.	მაყვალი Rubus fruticosus	ბუჩქი	0,5-1,5	1,8	ჯანსაღი, მრავალღეროიანი, ჯგუფი	დასაშვებია გადარგვა ან მოჭრა
15.	მაყვალი Rubus fruticosus	ბუჩქი	0,5-2	2	ჯანსაღი, მრავალღეროიანი, ჯგუფი	დასაშვებია გადარგვა ან მოჭრა
16.	სამეკალა გლედიჩია Gleditsia triacanthos	ხე	4	2,5	ჯანსაღი	დასაშვებია გადარგვა
17.	სამეკალა გლედიჩია Gleditsia triacanthos	ხე	3	2	ჯანსაღი	დასაშვებია გადარგვა
18.	ასკილი Rosa canina	ბუჩქი	1-2	1,6	ჯანსაღი, მრავალღეროიანი,	დასაშვებია გადარგვა ან მოჭრა
19.	სამეკალა გლედიჩია Gleditsia triacanthos	ხე	5	3	ზეხმელი	მოსაჭრელი
20.	ტყემალი Prunus divaricata	ხე	21	6,5	ჯანსაღი	დასაშვებია გადარგვა ან მოჭრა
21.	მსხალი Pyrus sp. div. cult.	ხე	10	6	ჯანსაღი	დასაშვებია გადარგვა ან მოჭრა
22.	ამერიკული ნეკერჩხალი Acer negundo	ხე	15-20	7	ჯანსაღი, მრავალღეროიანი	დასაშვებია გადარგვა (იზრდება საკვლევი ობიექტის მიმდებარედ)
23.	ამერიკული ნეკერჩხალი Acer negundo	ხე	23	7	ჯანსაღი	დასაშვებია გადარგვა (იზრდება საკვლევი ობიექტის მიმდებარედ)
24.	ამერიკული ნეკერჩხალი	ხე	16	8	ჯანსაღი	დასაშვებია გადარგვა

	Acer negundo					(იზრდება საკვლევი ობიექტის მიმდებარედ)
25.	ამერიკული ნეკერჩხალი Acer negundo	ხე	5-20	7	ჯანსაღი, მრავალღეროიანი	დასაშვებია გადარგვა (იზრდება საკვლევი ობიექტის მიმდებარედ)

ხარისხობრივად შეფასებული 25 მწვანე ნარგავიდან

2 ძირი მიეკუთვნება **საქართველოს წითელი ნუსხის სახეობებს:**

№7 კაკლის ხე - Juglans regia
№8 კაკლის ხე - Juglans regia

კერძო საკუთრებაში არსებულ ტერიტორიაზე **საქართველოს წითელი ნუსხის სახეობებისა მაღალი ღირებულების ჯგუფის მცენარეების** მოჭრა-გადარგვა საჭიროებს ქ. თბილისის მერიის გარემოს დაცვის სამსახურის სპეციალურ ნებართვას (ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2017 წლის 19 მაისის #10-40 დადგენილება „ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მწვანე ნარგავების დაცვის, მოვლისა და აღდგენის წესის დამტკიცების შესახებ“ ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2014 წლის 12 დეკემბრის #17-55 დადგენილებაში ცვლილებების შეტანის თაობაზე; ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2018 წლის 16 თებერვლის #13-33 დადგენილება „ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მწვანე ნარგავების დაცვის, მოვლისა და აღდგენის წესის დამტკიცების შესახებ“ ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2014 წლის 12 დეკემბრის №17-55 დადგენილებაში ცვლილების შეტანის თაობაზე).

5 ძირი მიეკუთვნება **მარადმწვანე წიწვოვანი ჯგუფის მცენარეებს:**

№1 მარადმწვანე კვიპაროსი, ფ.ჰორიზონტალური - Cupressus sempervirens f.horizontalis
№2 მარადმწვანე კვიპაროსი, ფ.ჰორიზონტალური - Cupressus sempervirens f.horizontalis
№3 მარადმწვანე კვიპაროსი, ფ.ჰორიზონტალური - Cupressus sempervirens f.horizontalis
№4 მარადმწვანე კვიპაროსი, ფ.ჰორიზონტალური - Cupressus sempervirens f.horizontalis
№5 მარადმწვანე კვიპაროსი, პირამიდული - Cupressus sempervirens f.pyramidalis

კერძო საკუთრებაში არსებულ ტერიტორიაზე **მარადმწვანე წიწვოვანი ჯგუფის მცენარეების** მოჭრა-გადარგვა საჭიროებს ქ. თბილისის მერიის გარემოს დაცვის სამსახურის სპეციალურ ნებართვას (ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2017 წლის 19 მაისის #10-40 დადგენილება „ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მწვანე ნარგავების დაცვის, მოვლისა და აღდგენის წესის დამტკიცების შესახებ“ ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2014 წლის 12 დეკემბრის #17-55 დადგენილებაში ცვლილებების შეტანის თაობაზე; ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2018 წლის 16 თებერვლის #13-33 დადგენილება „ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მწვანე ნარგავების დაცვის, მოვლისა და აღდგენის წესის დამტკიცების შესახებ“ ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2014 წლის 12 დეკემბრის №17-55 დადგენილებაში ცვლილების შეტანის თაობაზე).

9 ძირი მიეკუთვნება **დაბალი ღირებულების ჯგუფის მცენარეებს:**

№6 მაკლურა - Maclura pomifera
№12 სამეკალა გლედიჩია – Gleditsia triacanthos
№16 სამეკალა გლედიჩია – Gleditsia triacanthos
№17 სამეკალა გლედიჩია – Gleditsia triacanthos
№19 სამეკალა გლედიჩია – Gleditsia triacanthos
№22 ამერიკული ნეკერჩხალი - Acer negundo
№23 ამერიკული ნეკერჩხალი - Acer negundo

№24 ამერიკული ნეკერჩხალი - Acer negundo
№25 ამერიკული ნეკერჩხალი - Acer negundo

კერძო საკუთრებაში არსებულ ტერიტორიაზე **დაბალი ღირებულების ჯგუფის მცენარეების** მოჭრა-გადარგვა საჭიროებს ქ. თბილისის მერიის გარემოს დაცვის სამსახურის სპეციალურ ნებართვას (ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2017 წლის 19 მაისის #10-40 დადგენილება „ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მწვანე ნარგავების დაცვის, მოვლისა და აღდგენის წესის დამტკიცების შესახებ“ ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2014 წლის 12 დეკემბრის #17-55 დადგენილებაში ცვლილებების შეტანის თაობაზე; ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2018 წლის 16 თებერვლის #13-33 დადგენილება „ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მწვანე ნარგავების დაცვის, მოვლისა და აღდგენის წესის დამტკიცების შესახებ“ ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2014 წლის 12 დეკემბრის №17-55 დადგენილებაში ცვლილების შეტანის თაობაზე).

9 ძირი მიეკუთვნება **ხილ-კენკროვანი ჯგუფის მცენარეებს:**

№9 ალუბალი – Prunus vulgaris
№10 ალუბალი – Prunus vulgaris
№11 ასკილი - Rosa canina
№13 ასკილი - Rosa canina
№14 მაყვალი - Rubus fruticosus
№15 მაყვალი - Rubus fruticosus
№18 ასკილი - Rosa canina
№20 ტყემალი - Prunus divaricata
№21 მსხალი – Pyrus sp. div.cult.

კერძო საკუთრებაში არსებულ ტერიტორიაზე **ხილ-კენკროვანი ჯგუფის მცენარეების** მოჭრა-გადარგვა არ საჭიროებს ქ. თბილისის მერიის გარემოს დაცვის სამსახურის სპეციალურ ნებართვას (ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2017 წლის 19 მაისის #10-40 დადგენილება „ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მწვანე ნარგავების დაცვის, მოვლისა და აღდგენის წესის დამტკიცების შესახებ“ ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2014 წლის 12 დეკემბრის #17-55 დადგენილებაში ცვლილებების შეტანის თაობაზე; ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2018 წლის 16 თებერვლის #13-33 დადგენილება „ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მწვანე ნარგავების დაცვის, მოვლისა და აღდგენის წესის დამტკიცების შესახებ“ ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2014 წლის 12 დეკემბრის №17-55 დადგენილებაში ცვლილების შეტანის თაობაზე).

მერქნიანი მცენარეების გადარგვის მეთოდოლოგია და შემდგომი მოვლა

გადარგვა ხორციელდება არასავეგეტაციო პერიოდში, გვიან შემოდგომას, ან ზამთრის მიწურულს და ადრე გაზაფხულზე, წვენის ჩადგომამდე და კვირტების დაბერვამდე. ამ პერიოდში მცენარე ყველაზე ნაკლებმგრძნობიარეა გარეგანი ფაქტორების მიმართ

მცენარე აუცილებლად მიწის კოშტით (კომით) უნდა გადაირგოს. ის ამოღებულ უნდა იქნას იმ მიწის მასასთან ერთად, რომელშიც იზრდება. ამასთან აუცილებელია კომის მინიმალური დასაშვები ზომების დაცვა, რათა არ მოხდეს ფესვთა სისტემის დაზიანება.

კომის ზომებთან დაკავშირებით შეიძლება შემდეგი კანონზომიერებებით სარგებლობა: კომის დიამეტრი 10-ჯერ უნდა აღემატებოდეს 0,2 მ სიმაღლეზე ხის დიამეტრს. კომის სიმაღლე დამოკიდებულია ფესვთა სისტემის კომპაქტურობაზე. თუ გადარგვისას მცენარე დაკარგავს ფესვების 20-25%-ზე მეტს, მას გადარჩენის შანსი საგრძნობლად უმცირდება. ხოლო თუ წიწვოვან მცენარეს ფესვთა სისტემა გაუშიშვლდა, მისი გახარება შეუძლებელი გახდება. ის ხეები, რომლებმაც გადარგვისას ფესვების ნაწილი დაკარგეს, საკმაოდ

დიდხანს ავადმყოფობენ. მათი ნაზარდი პირველ წელს შეიძლება მხოლოდ 5-10 სმ-ის ფარგლებში იყოს, მომდევნო წელს - ცოტა მეტი. ამ დროს მათი მოვლისადმი წაყენებული მოთხოვნები იზრდება: საჭირო ხდება უფრო ხშირი რწყვა და შესხურება, რაც თავის მხრივ ზრდის სოკოვანი დაავადებების წარმოშობის ალბათობას.

სარგავი ორმო მინიმუმ 30-35 სმ-ით უნდა აღემატებოდეს კომს. ეს სივრცე საჭიროა წინასწარ მომზადებული მიწის ნაზავის ჩასაყრელად. ღეროსა და ტოტებზე ჭრილობები მუშავდება ბაღის მალამოთი. ხე რომ ახალ ადგილს უკეთ შეეგუოს, საჭიროა საფუძვლიანი გასხვლა.

დიდი ზომის წიწვოვანი მცენარეების გადარგვისას აუცილებელია ისეთივე სივრცითი ორიენტაციის დაცვა (ჩრდილოეთი-სამხრეთი), როგორიც მას ჰქონდა პირვანდელ ადგილზე,

დიდი ზომის ხეების ამოღება და ჩარგვა ხორციელდება სპეციალური ტექნიკით, ამწის გამოყენებით.

აქტიური ვეგეტაციისა და ყვავილობის დროს არაა სასურველი 3 მ-ზე მაღალი წიწვოვნების და 4 მ-ზე მაღალი ფოთლოვნების გადარგვა.

გადარგვის შემდეგ აუცილებელია მცენარის საგულდაგულო მოვლა: პირველ რიგში უხვი და რეგულარული რწყვა, ფესვთა სისტემის ზრდის სტიმულიატორით დამუშავება და დამატებითი კვება.

ამოღებულ მცენარეებზე მოქმედებს მთელი რიგი ფაქტორები: გამოშრობა, მზის დასხივება, მექანიკური დაზიანება, ფიზიოლოგიურად მნიშვნელოვანი ფესვების ნაწილის დაკარგვა, რის შედეგადაც ირღვევა თანაფარდობა „ფესვთა სისტემა - მიწისზედა ნაწილი“, რაც იწვევს წყლის ბალანსის ცვლილებას და მცენარის ფიზიოლოგიური სტაბილურობის შეცვლას.

სარგავ ორმოებს ამზადებენ 6-10 დღით ადრე. ორმოს კედლები და ფსკერი გულდასმით სწორდება და სუფთავდება. ფსკერი ფხვიერდება 15-20 სმ სიღრმეზე, იყრება ნოყიერი ნაზავი 10-25 სმ სისქეზე. დასარგავი მცენარის ცენტრირებისათვის ორმოს ცენტრი ინიშნება პატარა პალოთი.

ნოყიერი მიწა წინასწარ უნდა იქნას შემოტანილი. მისი რაოდენობა დამოკიდებულია არსებული გრუნტის შემადგენლობაზე. უნაყოფო გრუნტი 100%-თ უნდა განახლდეს. მისი მოცულობა უდრის სარგავი ორმოს მოცულობას მინუს კომის მოცულობა. კეთდება ხრეშის დრენაჟის ფენა 20-25 სმ-ზე.

სარგავი ორმოს მომზადების შემდეგ იზომება ორმოს პარამეტრები და ფესვის ყელის სიმაღლე, ამ დროს გათვალისწინებული უნდა იქნას მიწის დაჯდომის ფაქტორიც.

მცენარის ორმოში მოთავსების შემდეგ ორმო თანდათანობით ივსება გრუნტით: მიწა ჯერ კომის ქვეშ იტკეპნება, შემდეგ კი თანდათანობით ზემოთ იმგვარად, რომ ცარიელი ადგილები არ დარჩეს. ხის გამაგრებისას უნდა მოხდეს სპეციალური ვერტიკალური სადრენაჟე არხების ფორმირება, რომლებიც მომავალში ხის ფესვებს ჰაერითა და ტენით უზრუნველყოფენ.

ამის შემდეგ მცენარე მაგრდება სპეციალური დამჭიმებით. მათი მოხსნა შესაძლებელი იქნება 2-3 წლის შემდეგ, როცა მიწა მთლიანად დაჯდება და ფესვები მთლიანად შეეზრდება გარემო ნიადაგს. დროდადრო შეიძლება საჭირო გახდეს დამჭიმებისთვის ადგილის მონაცვლება, ღეროს გარშემო ყრიან მულჩს. რწყვა უნდა ჩატარდეს 4-5 დღეში ერთხელ. ამისთვის საუკეთესო დროა დილა - 11 საათამდე და საღამო -6 საათის შემდეგ, ხოლო წყლის ტემპერატურა 15-20^0.

ახალ ადგილთან შესაგუებლად აუცილებელია ზრდის ბიოსტიმულატორების (ჰეტეროაუქსინი, კორნევინი, ჰერბამინი, ბიოპლექსი) გამოყენება - ეს ხელს უწყობს მცენარის სწრაფ აკლიმატიზაციას და ფესვების ახალი მასის წარმოქმნას.

ჯამების გაფხვიერება და მულჩირება გამოიყენება ნიადაგის აერაციის გასაუმჯობესებლად. ამ დროს ჟანგბადი უკეთ აღწევს ფესვთა სისტემამდე.

ფოთლოვანი მცენარეების გადარგვის პირველ წელს აუცილებელია სანიტარული სხვლა, რომელიც სეზონის განმავლობაში შეიძლება რამდენჯერმე განმეორდეს, რადგან ცალკეული ტოტების ხმობა აღინიშნება მთელი წლის განმავლობაში.

შემსრულებელი,

ექსპერტი მანანა ელბაქიძე

ბ/ნ 01019021760. მისამართი: თბილისი, მუხიანი, I-V-V-93; mob.: 599 739 834; e-mail: manana.elbakidze@gmail.com

არსებული სიტუაციური ფოტოსურათები

№1 მარადმწვანე კვიპაროსი, ფ.ჰორიზონტალური - Cupressus sempervirens f.horizontalis

№2 მარადმწვანე კვიპაროსი, ფ.ჰორიზონტალური - Cupressus sempervirens f.horizontalis

№3 მარადმწვანე კვიპაროსი, ფ.ჰორიზონტალური - Cupressus sempervirens f.horizontalis

№4 მარადმწვანე კვიპაროსი, ფ.ჰორიზონტალური - Cupressus sempervirens f.horizontalis

№5 მარადმწვანე კვიპაროსი, პირამიდული - Cupressus sempervirens f.pyramidalis

№6 მაკლურა - Maclura pomifera

№7 კაკლის ხე - Juglans regia

№8 კაკლის ხე - Juglans regia

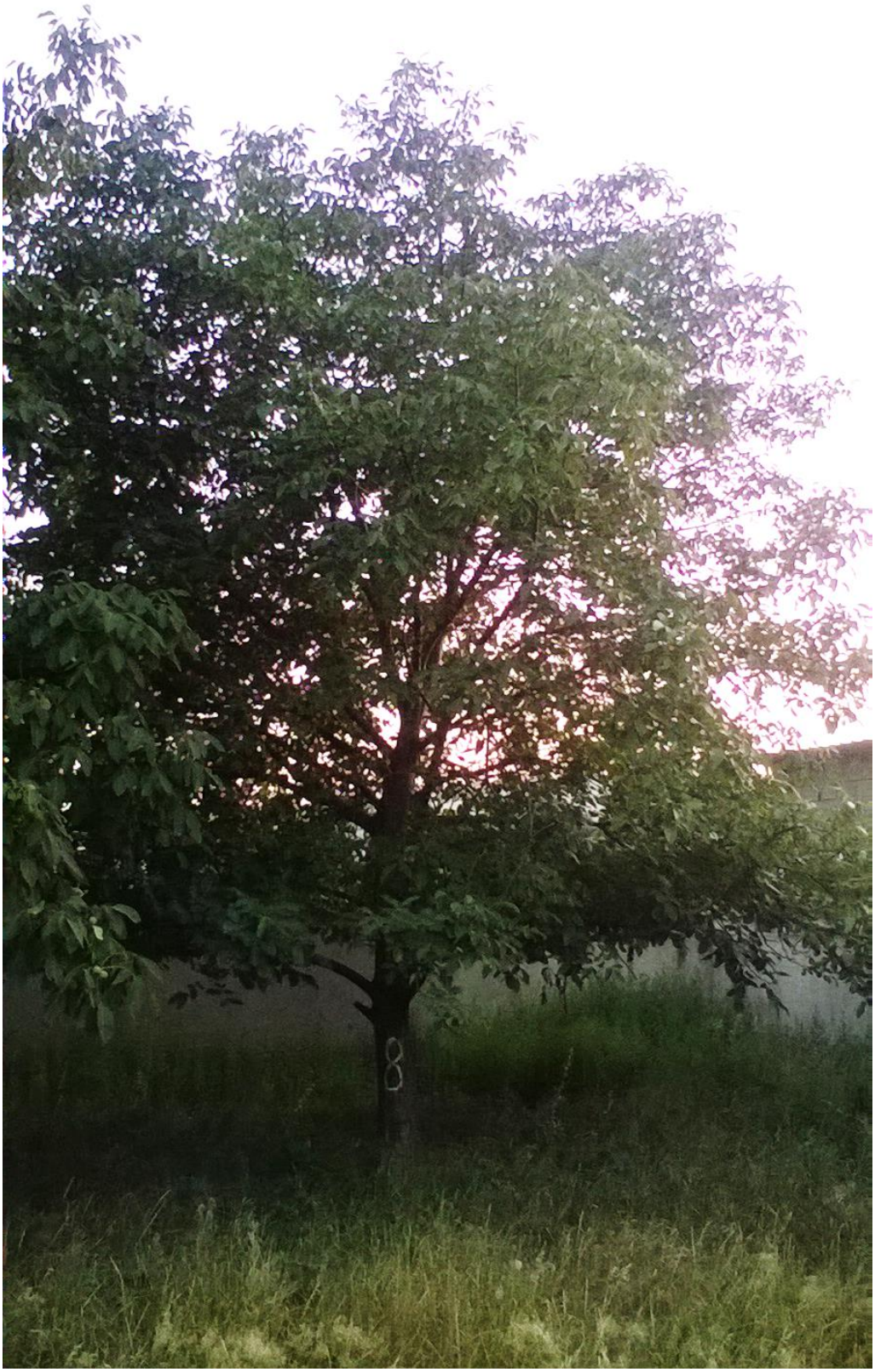

№9 ალუბალი – Prunus vulgaris

№10 ალუბალი – Prunus vulgaris

№11 ასკილო - Rosa canina

№12 სამეკალა გლედიჩია – Gleditsia triacanthos

№13 ასკილი - Rosa canina

№14 მაყვალი - Rubus fruticosus

№15 მაყვალი - Rubus fruticosus

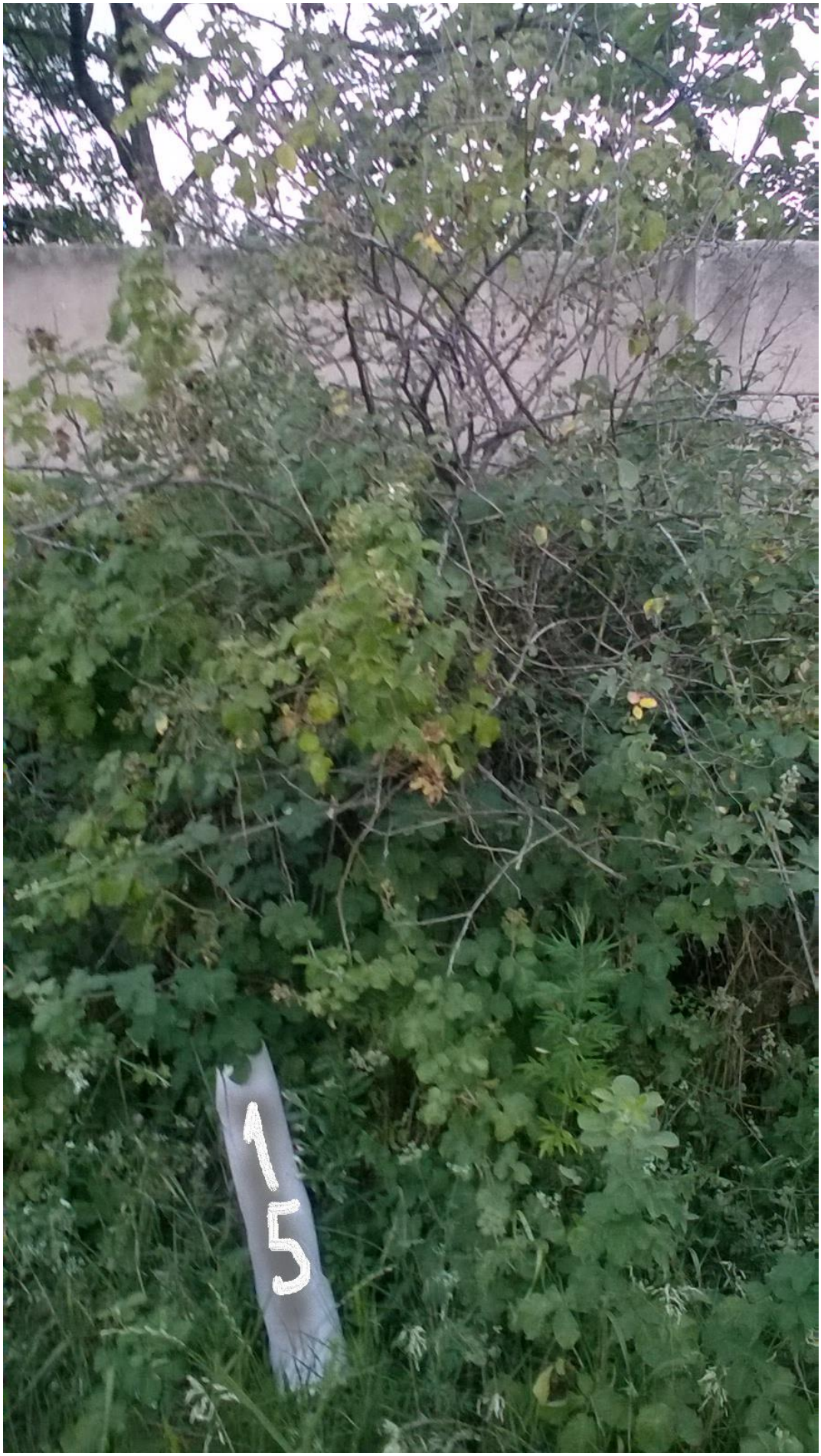

№16 სამეკალა გლედიჩია – Gleditsia triacanthos

№17 სამეკალა გლედიჩია – Gleditsia triacanthos

№18 ასკილო - Rosa canina

№19 სამეკალა გლედიჩია – Gleditsia triacanthos

№20 ტყემალი - Prunus divaricata

№21 მსხალი – Pyrus sp. div.cult.

№22 ამერიკული ნეკერჩხალი - Acer negundo

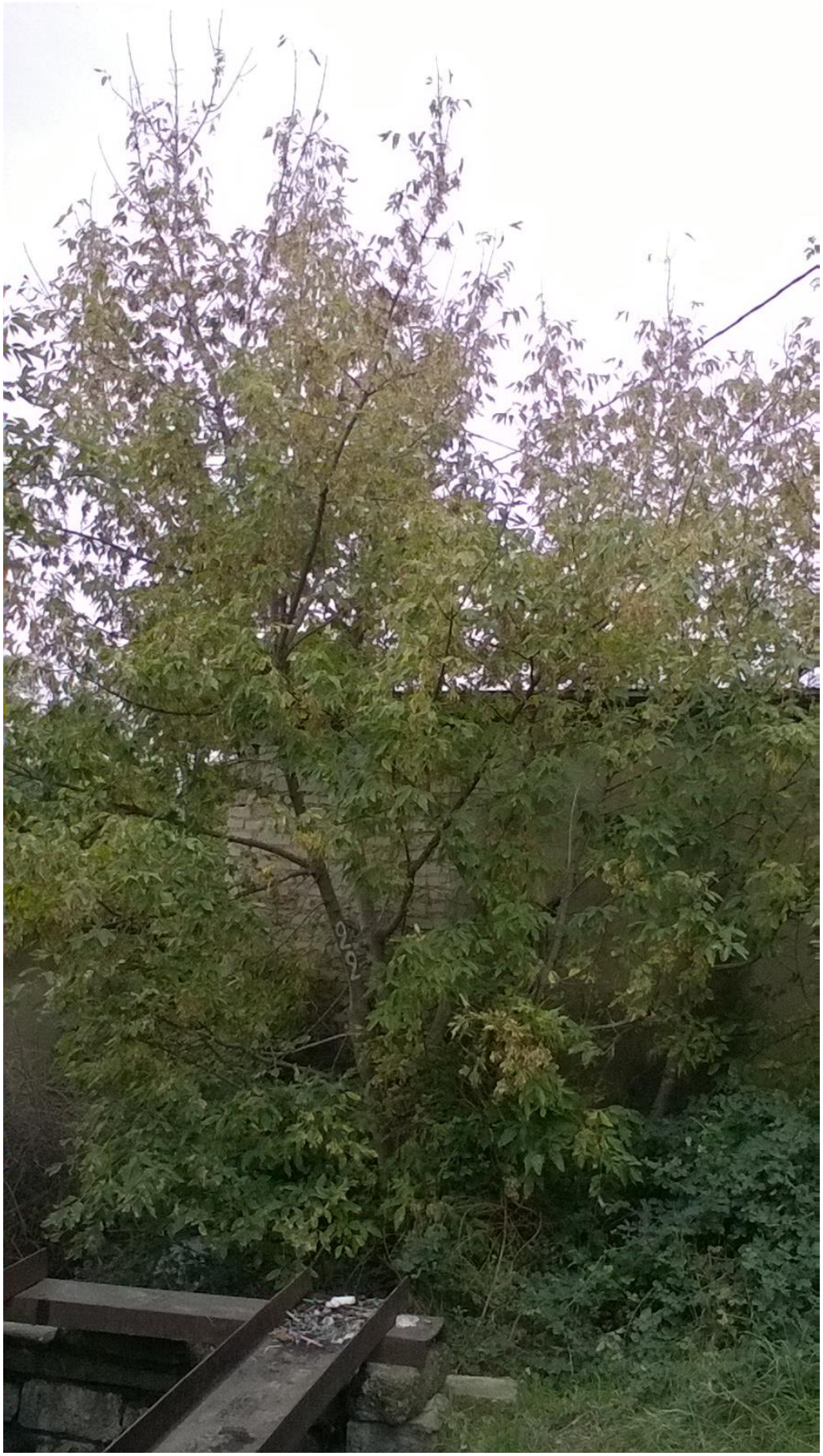

№23 ამერიკული ნეკერჩხალი - Acer negundo

№24 ამერიკული ნეკერჩხალი - Acer negundo

№25 ამერიკული ნეკერჩხალი - Acer negundo

